

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

SVĚTLO/STÍN

Čepelení

Jan Honomichl

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program N8208 Design
Studijní obor Design kovu a šperku

Bakalářská práce

SVĚTLO/STÍN

Čepelení

Jan Honomichl

Vedoucí práce: doc. M. A. Petr Vogel
Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, červenec 2020

.....

podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji doc. M. A. Petru Vogelovi za trpělivost, nadhled a správně kladené otázky, se kterými mne provázel na mé cestě poznávání. Děkuji rodičům a rodině mých blízkých přátel za podporu.

OBSAH

1. REFLEXE PŘEDEŠLÉ TVORBY V KONTEXTU DÍLA	9
1.1 První ročník – zimní a letní semestr	9
1.2 Druhý ročník – zimní a letní semestr	10
1.3 Třetí ročník– zimní semestr	11
1.4 Jiná tvorba	11
2. VOLBA TÉMATU	11
2.1 Cíl tvorby	12
2.2 Přínos práce pro daný obor	12
3. POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA	12
3.1. Proces přípravy	12
3.2. Proces tvorby	12
4. POUŽITÝ MATERIÁL	13
5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	14
a) Knižní a periodická literatura	
b) Internetové zdroje	
6. RESUMÉ	15
7. SEZNAM PŘÍLOH	16

1. REFLEXE PŘEDEŠLÉ TVORBY V KONTEXTU DÍLA

Mé dílo před započítím studia v Ateliéru kovu a šperku na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni lze charakterizovat jako zakázkovou kovovýrobu, vycházející spíše z tradičního pojetí tvarů a zažitých postupů. Vždy bylo mým cílem vyrobit funkční věc a ukázat při tom dobře zvládnuté řemeslo. V koutku duše jsem však cítil, že bych chtěl nahlédnout za tyto zaběhnuté mantinely a porozumět procesu vývoje nového autorského díla.

1.1. PRVNÍ ROČNÍK

První ročník – zimní semestr

Téma: ROK 1948

Provedení: pečetní prsten

Zvolit si své první vlastní volné téma se mi zdálo v prvním okamžiku tak složité, že jsem si vybral téma vyšších ročníků ROK 1948, abych svoji práci alespoň v zadání trochu nasměroval.

První, co se mi s rokem 1948 v hlavě spojilo, byly Lidové milice. Snad proto, že jsem v roce 2009 při celodenním divadelním představení věnovaném 20 letům svobody ztvárnil právě člena Lidových milic a měl jsem na celé toto účinkování milé vzpomínky. Na přátele, se kterými jsem to hráli, i na to, jak nás bavilo inscenovat šarvátky. Byl jsem ve svém kostýmu tak přesvědčivý, že když jsem před představením potkal svoji učitelku herectví Blanku Joseph Luňákovou, tak si přede mnou odplivla. Tehdy jsem si myslel, že to hraje.

Zahájil jsem tedy rešerši tématu. Několik opravdových „tutovek“, které jsem konzultoval, mi ale byly vhodnými otázkami a argumenty rozmetány. Začal jsem se tedy ubírat jiným směrem, položil jsem si otázku, co tedy LM strážili. Strážili továrny. A rovnou mě napadly hutě. Má další cesta tedy vedla do slévárny Hájek v Dýšíně u Plzně, kde jsem při osobní exkurzi s dovolením posbíral několik kousků litiny, nepovedených odlitků a kusů umlácených vtokových soustav.

Právě s oněmi vtokovými soustavami jsem dále pracoval a pomocí plazmového hořáku vytvořil z plného materiálu tenkostěnný. Ten jsem na vhodném místě dále doplnil českou vlajkou.

První ročník – letní semestr

Téma: Světlo a stín

Provedení: brož

V březnu 2018 jsem na náměstí v Mnichově uviděl prostý černobílý plakát, na kterém mne zaujal nadpis Du bist Faust. Byl to plakát zvoucí na výstavu do mnichovské Kunsthalle¹. Pro mne to byl impuls, jaký jsem dlouho nezažil. Jako amatérský divadelník samozřejmě znám příběh dr. Joanesa Fausta, ale tím oslovením Ty jsi Faust, jako by padla ta pomyslná bariéra mezi jevištěm a hledištěm a v ten moment jsem si uvědomil, že tyto příběhy jsou stále živé! Že my lidé je stále ožívujeme svým konáním.

Sběr podkladů pro mou práci mě přivedl na Vlčí horu u Černošína, kde je stále možné stále volně v přírodě nalézt černé lávové sklo, tzv. Amfibol². Tak jsem jako vedlejší produkt objevil krásu minerálů obecně a zamiloval si je. Amfiboly jsou však velmi křehké a nedokázal jsem s nimi dále pracovat. Proto jsem se zaměřil na porézní lávový tuf, který jsem dále tvaroval, a experimentoval jsem se zaléváním kamenů do roztaveného hliníku. Při pokusech s vybuchujícím žhavým kovem pomocí kapek vody v licí formě jsem se cítil jako uprostřed sopečného jícnu. Počáteční téma světlo/stín se mi náhle v hlavě rozšířilo na dobro/zlo, světlé/tmavé, věčné/pomíjivé.

1.2. DRUHÝ ROČNÍK

Druhý ročník – zimní semestr

Téma: Lobkowicz

Provedení: náhrdelník

Lobkowiczský palác na Pražském hradě jsem již v minulosti několikrát navštívil. Bylo to pracovně, když jsem se jako kovář podílel na výrobě nového inventáře. Potěšilo mě, že když jsem se po letech procházel kolem své práce, viděl jsem,

¹ Webové stránky galerie Kunsthalle: DU BIST FAUST. GOETHE DRAMA IN DER KUNST 23. FEBRUAR–29. JULI 2018. [online]. [cit. 2020-07-30]. Dostupné z [www: https://www.kunsthalle-muc.de/ausstellungen/details/dubistfaust/](https://www.kunsthalle-muc.de/ausstellungen/details/dubistfaust/)

² VANEKA, Marcel. VLČÍ HORA U ČERNOŠÍNA [online]. [cit. 2020-07-30]. Dostupné z: <http://www.laskaksutrum.cz/vlci-hora-u-cernosina/>

že mé dílo stále dobře slouží. Při prohlídce expozice mne ve vitríně zaujal veliký zlatý klíč, který byl odznakem kancléřského úřadu, jenž Lobkowicové několikrát zastávali. Zaměřil jsem se proto na vybrané části historických klíčů a ztvárnil je jako náhrdelníky.

Druhý ročník – letní semestr

Téma: Lobkowicz

Provedení: brož

S neměnným tématem jsem ani já nezměnil své zaměření a rozhodl jsem se pokračovat ve ztvárnění kancléřského klíče jako brože. Tentokrát pomocí modelace v počítači, kdy jsem klíč nechal různě rotovat, jako by plnil svoji funkci a odemykal a zamykal. Výsledné tvary byly běžnými způsoby (soustružením, frézováním) nevyrobitelné, proto jsem se rozhodl pro metodu 3D tisku (z PLA materiálu).

1.3. TŘETÍ ROČNÍK

Třetí ročník – zimní semestr

Téma: Symbol

Provedení: řetěz/řetězení

Symbolem, který jsem si vybral, byl středověký meč. Meč je pro mne nejen zbraň, ale i symbol síly, spravedlnosti, mocenského postavení a cti. Při další práci jsem využil své znalosti konstrukce meče a zaměřil se na nejpoužívanější průřezy čepelí v daném období.

1.4. JINÁ TVORBA

Během celého bakalářského studia jsem byl zaměstnán v kreativní zóně DEPO2015 jako mistr Makerspace, sdílené dílny pro veřejnost. Mojí náplní práce bylo umět poradit a pomoci našim členům při výrobě jejich řemeslných projektů. Pořádal jsem oblíbené kurzy uměleckého kovářství a kurzy svařování pro širokou veřejnost a brzy jsem si všiml, že podvědomě předávám dále rady, kterých se mi dostalo při konzultacích v ateliéru. V tomto ohledu jsem si uvědomil, že mé nabitě poznatky začínají mít vliv na tvorbu jiných lidí.

Má samostatná tvorba se rozvíjela vedle běžné zakázkové kovovýroby. Zde bych zmínil výrobu cen studentské poroty pro festival Finále (2018, 2019, 2020), ocenění pro filmový festival Juniorfest (2018, 2019), ceny pro vítěze překážkového závodu Predator Race (2018) a v neposlední řadě také spolupráci se sochařem Kurtem Gebauerem na modelu sochy Dobrá učitelka (2019).

2. VOLBA TÉMATU

Téma Světlo a stín jsem si zvolil s vědomím, že jsem již toto téma v jednom předchozím z ročníků zpracovával. To však nemělo být výhodou, spíše jsem se chtěl zaměřit na další významy těchto slov, kterých jsem se předtím nedotkl. Slova nejlépe charakterizující moji práci jsou skryté/viditelné.

2.1. CÍL TVORBY

Od samého počátku bylo cílem mé práce vytvořit kolekci broží pro lidi, kteří mají společný zájem o šerm v jeho historické, scénické či sportovní podobě a rádi by u sebe měli šperk, který jim bude připomínat jejich koníček i v běžném, civilním životě. Sám do této zájmové skupiny patřím a nemohu říci, že by v této naší subkultuře byla o šperky nouze. Naopak. Každé zaměření na určité historické období s sebou přináší nejen výzbroj a výstroj do bitev, ale i doplňky pro táborový život. Tedy i dobový šperk. Jejich repliky vyrábí celá řada šikovných řemeslníků napříč obdobími od vikingů po napoleonské války. Moderní autorský šperk však v této oblasti chybí. Svoji práci bych proto rád oba tyto světy propojil. Těším se, až vyrobím více takovýchto šperků i pro své přátele.

2.2. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Zde bych chtěl zmínit své nadšení z používání polyuretanových pěn v odvětví autorského šperku. Jedná se o dobře obrobitelný a lehký materiál, jehož mechanické vlastnosti, závislé na použité hustotě, jsou více než vhodné k tvorbě modelů i finálních výrobků. Rozměrová stálost tohoto materiálu jej předurčuje i jako vhodný materiál pro výrobu modelu k následnému odlévání kovů, pryskyřic aj.

3. POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA

Má bakalářská práce se skládá z devíti kusů broží z polyuretanu. Součástí kolekce jsou vždy trojice barvené do černa, fialova a hněda. Jednotlivé brože jsou volně inspirované průřezy čepelí chladných zbraní. V tvarosloví lze nalézt středověký a renesanční meč, šavli, sportovní kord, katovský meč, barokní kord.

3.1 PROCES PŘÍPRAVY

Přípravu jsem započal inspirací v knize Zbraně sečné a bodné od Eduarda Wágnera a následně jsem pokračoval skicováním a hledáním ideálních tvarů. Když jsem měl o tvaru jasno, zkusmo jsem si vyrobil model ze dřeva. Bukové dřevo jsem začal používat z důvodu snadného opracování a možnosti relativně rychlého zhmotnění mé představy. V průběhu práce jsem však narazil na limity tohoto přírodního materiálu. Dřevo může mít skryté praskliny, pokud je příliš tenké, samo se vzdušnou vlhkostí ohne dle směru vláken. Příliš tenké a ostré hrany se lámou. Hledal a našel jsem proto vhodnější materiál. Je jím polyuretanová pěna NECURON®161, která se běžně používá v automobilovém průmyslu nebo při tvorbě modelů ve strojírenství. Z pěny o nízké hustotě lze poměrně snadno, nožem a pilníkem, během pár minut zhotovit model 1:1. Něco takového jsem pro výrobu modelů vždy hledal. Detailněji materiál NECURON® popisuju v kapitole 4. Použitý materiál.

3.2 PROCES TVORBY

Pro výrobu samotných broží jsem se rozhodl pro polyuretanovou pěnu NECURON®651, tentokrát o vysoké hustotě. Ke zpracování tohoto tzv. umělého dřeva do požadovaného tvaru jsem použil kombinaci strojů a ručního nářadí z oboru dřeva i kovu.

Nejprve jsem pomocí pásové pily nařezal materiál na požadované rozměry, poté jsem ho orýsoval nádrhem a dle jednotlivých čar opět řezal či brousil na čelní kotoučové brusce až do hrubého tvaru. Polotovar k výrobě broží kruhového průřezu byl zhotoven soustružením. K dosažení přesného tvaru jsem použil pilníky nejrůznějších průměrů a hrubostí. Rovněž jsem si sám vyrobil několik pomocných nástrojů nalepením smirkového papíru na potřebnou

brusnou desku nebo na ocelovou kulatinu. Finální podoba povrchu byla broušena pod vodou smirkem o hrubosti 600 zrn/cm². Zabarvení povrchu je docíleno lihovým mořidlem, které je následně fixováno matným přestříkovým lakem.

4. POUŽITÝ MATERIÁL

NECURON® 651³. Tento polyuretanový deskový a blokový materiál má velmi jemnou strukturu, hladký, barvitelný povrch a výborné zpracovatelské vlastnosti. Je strojově lehce a rychle opracovatelný a používá se pro všeobecné modelářství. Neobsahuje žádné halogeny, změkčovadla ani rozpouštědla a přísady znečišťující vodu. Je vyrobený bez obsahu fluorovaných uhlovodíků a je fyziologicky nezávadný. Produkty z tohoto materiálu jsou vyvinuté tak, aby po obrábění zanechaly extrémně homogenní a velmi kvalitní povrchovou strukturu. Jsou rozměrově stabilní, mají vysokou okrajovou stabilitu a absorbují velmi malou vlhkost. Při skladování v suchém a rovném stavu lze desky tohoto materiálu skladovat roky bez smrštění⁴.

NECURON® se využívá pro zhotovování prototypových a kopírovacích modelů, pracovních modelů a modelů návrhářských. Pro jeho zpracování se používají klasické nástroje pro zpracování dřeva nebo kovu, pro lepení pak lepidla NECURON® K6 nebo NECURON® K8 nebo v modelářství obvyklá lepidla/ pryskyřice nebo tmely (NECURON® S6). Materiál se lakuje běžnými spreji nebo pryskyřicemi.

³ Výrobce je NECUMER-PRODUCT, GmbH, Bruchheide 16, D-49163 Bohmte, Německo. Dovozce je Ing. Miroslav Sikora, Nebory 109, 73961 Třinec, Česká republika.

⁴ Materiálové listy NECURON®: Polyuretanové deskové a blokové materiály [online]. In: . 15.2.2010, s. 9 [cit. 2020-07-30]. Dostupné z: <https://adoc.tips/materialove-listy-datum-vydani-polyuretanove-deskove-a-bloko.html>

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

A) KNIŽNÍ A PERIODICKÁ LITERATURA

1. KŘÍŽOVÁ, Alena. Šperk od antiky po současnost. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015. Dějiny odívání. ISBN 978-80-7422-311-2.
2. KYBALOVÁ, Ludmila. Středověk. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny odívání. ISBN 80-7106-146-8.
3. KYBALOVÁ, Ludmila. Dějiny odívání: Renesance (15.a 16. století). Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 978-80-7106-143-4.
4. KYBALOVÁ, Ludmila. Barok a rokoko. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. Dějiny odívání. ISBN 80-7106-144-1.
5. WAGNER, Eduard. Zbraně sečné a bodné. Vydání druhé. Praha: Aventinum, 2016. Ars bella gerendi. ISBN 978-80-7442-073-3.

B) INTERNETOVÉ ZDROJE

1. Materiálové listy NECURON®: Polyuretanové deskové a blokové materiály [online]. In: . 15. 2. 2010, s. 9 [cit. 2020-07-30]. Dostupné z www: <https://adoc.tips/materialove-listy-datum-vydani-polyuretanove-deskove-a-bloko.html>
2. VANEKA, Marcel. VLČÍ HORA U ČERNOŠÍNA [online]. [cit. 2020-07-30]. Dostupné z: <http://www.laskaksutrums.cz/vlci-hora-u-cernosina/>
3. Webové stránky galerie Kunstalle: DU BIST FAUST. GOETHES DRAMA IN DER KUNST 23. FEBRUAR – 29. JULI 2018. [online]. [cit. 2020-07-30]. Dostupné z www: <https://www.kunsthalle-muc.de/ausstellungen/details/dubistfaust/>

RESUMÉ

My bachelor thesis on the topic Light / Shadow focuses on hidden and visible shapes. I searched for right and applicable shapes in the blade cross-sections of historical and modern edged weapons, and I was freely inspired by these weapons when creating my brooches.

As my bachelor work I created a collection of brooches for those who are interested in historical fencing, stage combat or modern sport fencing and they would appreciate such a piece of jewelry as a remembrance of their hobby in everyday life.

As the material used for the production of the brooches, I chose NECURON® 651, a high-density polyurethane foam, so-called artificial wood. To process the material into the desired shape, I used a combination of machines and hand tools, being used in wood and metal processing.

The final shape of the surface was sanded and honed under water with an emery paper with density 600 grit / cm². The surface was colored by an alcohol mordant, that was fixed with a clear matt varnish spray afterwards.

The final shapes look calm and dignified, but in the imagination they can easily turn into a sharp weapon.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1–3

Pečetní prsten, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 4, 5

Světlo a stín, foto Jitka Ticháčková

Příloha 6–10

Lobkowicz I, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 11, 12

Lobkowicz II, foto autor

Příloha 13–15

MEČ, foto Jitka Ticháčková

Příloha 16

Průžky čepelí – inspirační zdroj,

WAGNER, Eduard. Zbraně sečné a bodné. Vydání druhé. Praha: Aventinum, 2016.

Ars bella gerendi. ISBN 978-80-7442-073-3

Příloha 17, 18

Průběh práce, foto autor

Příloha 19–21

Průběh práce, foto autor

Příloha 22–24

Průběh práce, foto autor

Příloha 25–27

Průběh práce, foto autor

Příloha 28

Průběh práce, foto autor

Příloha 29, 30

Průběh práce, foto autor

Příloha 31

Průběh práce, foto autor

Příloha 32, 33

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 34, 35

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 36, 37

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 38, 39

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 40, 41

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 42, 43

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 44, 45

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 46, 47

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 48, 49

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 50, 51

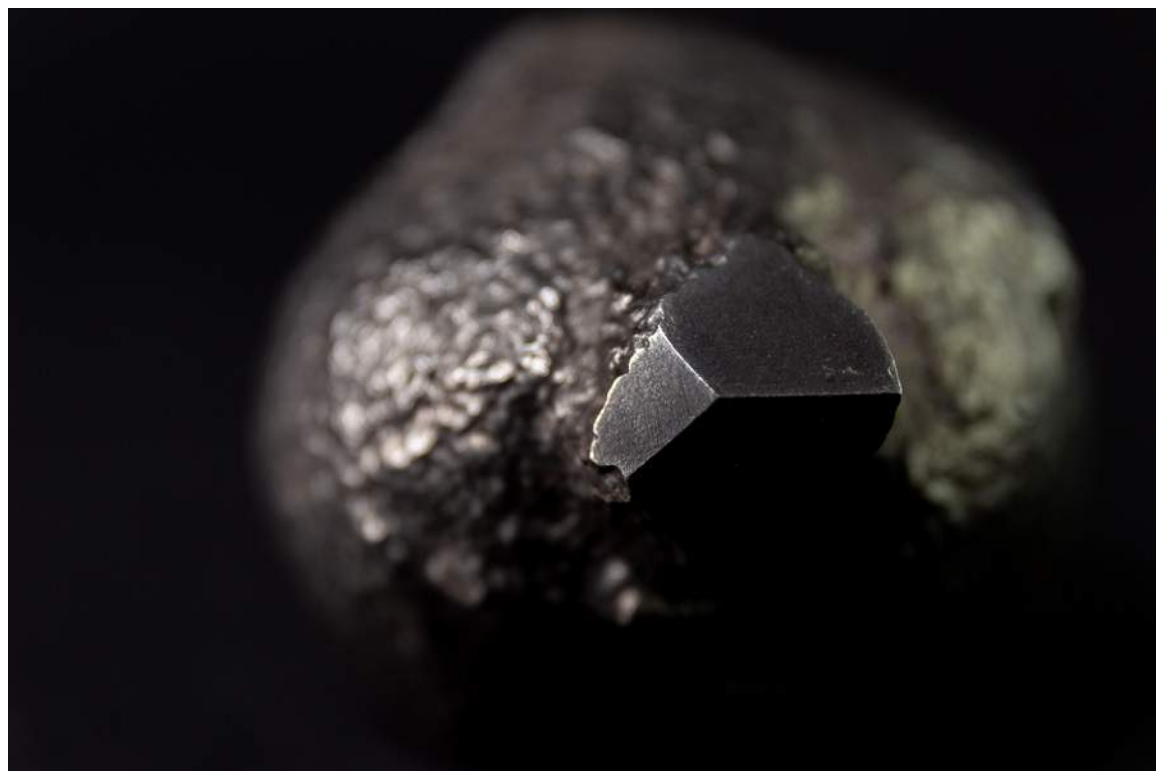
Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 52, 53

Brože, foto Tomáš Kilbergr

Příloha 54, 55

Brože, foto Tomáš Kilbergr

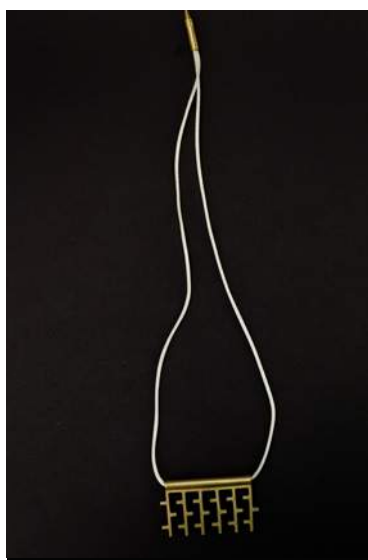
Příloha 1-3

foto Tomáš Kilbergr

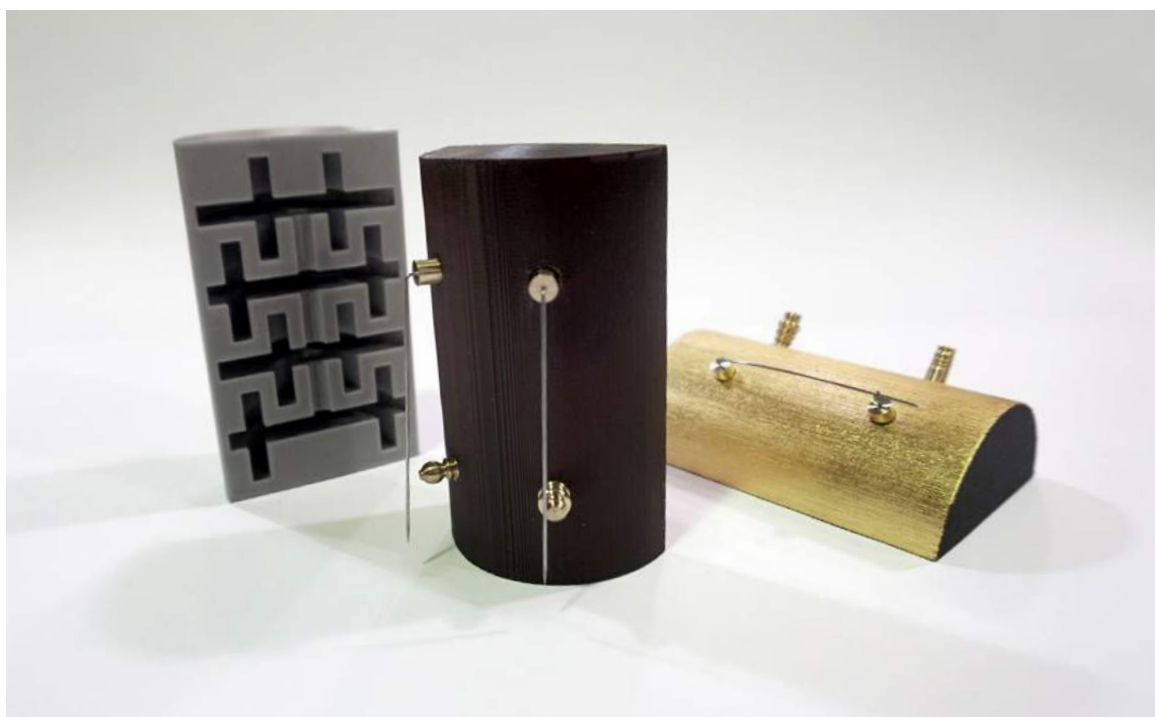
Příloha 4, 5

foto Jitka Ticháčková

Příloha 6-10

foto Tomáš Kilbergr

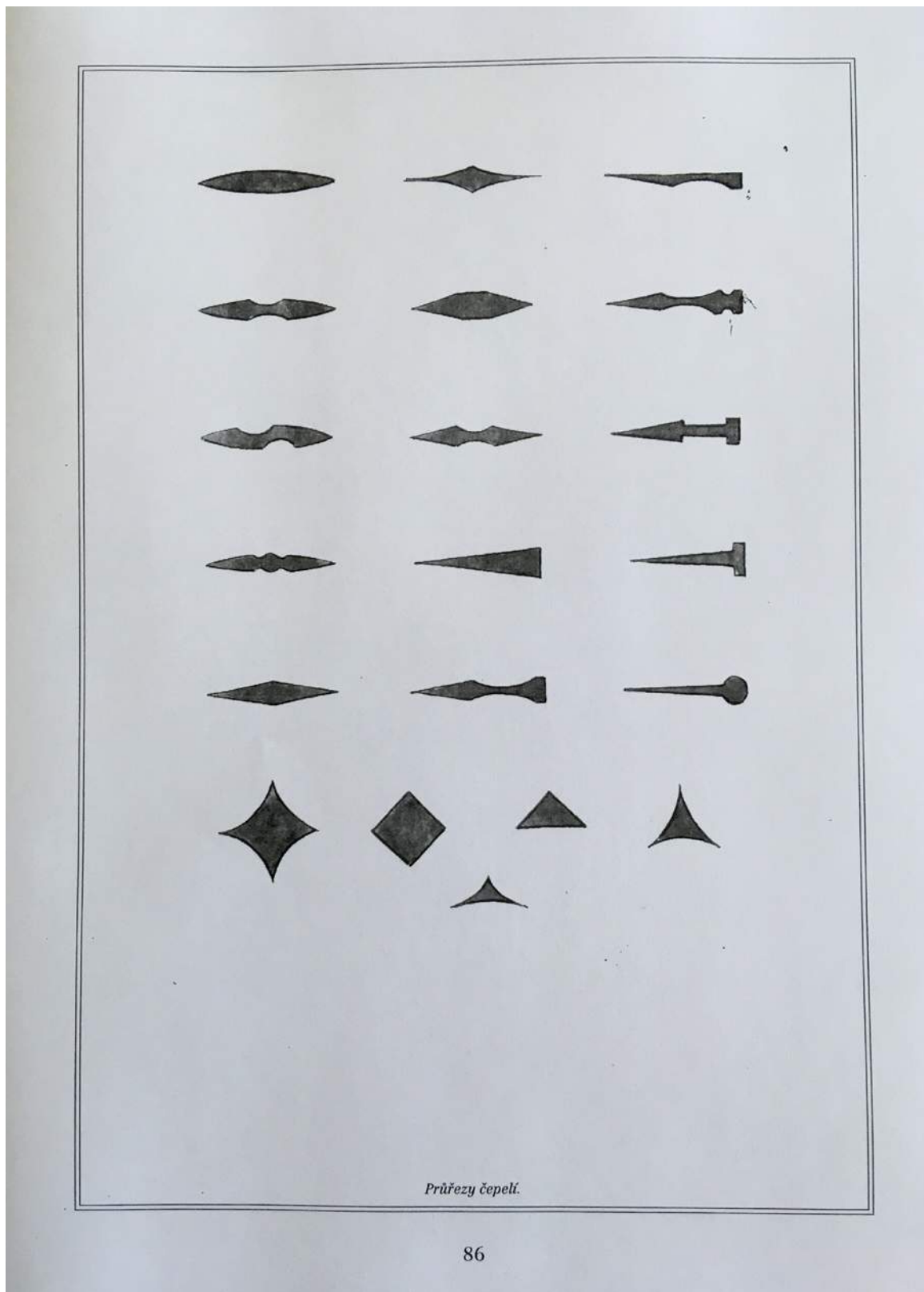

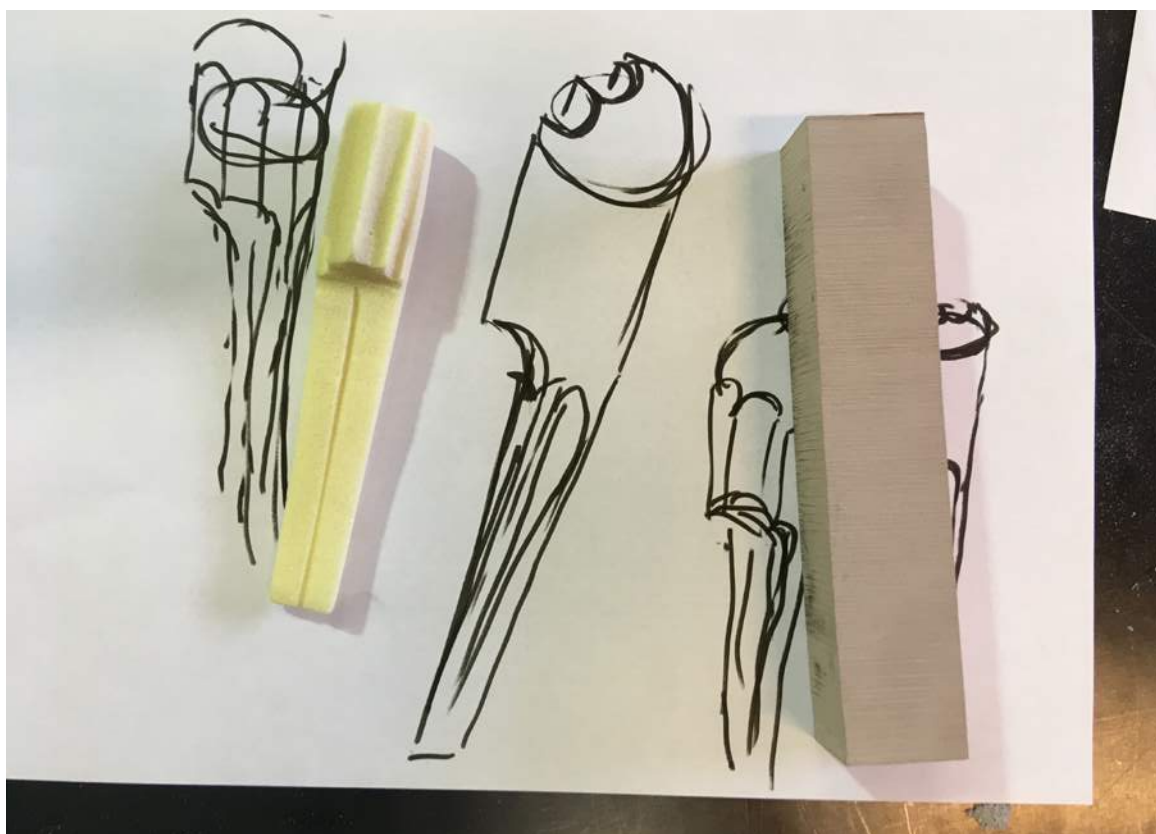
Příloha 11, 12
foto autor

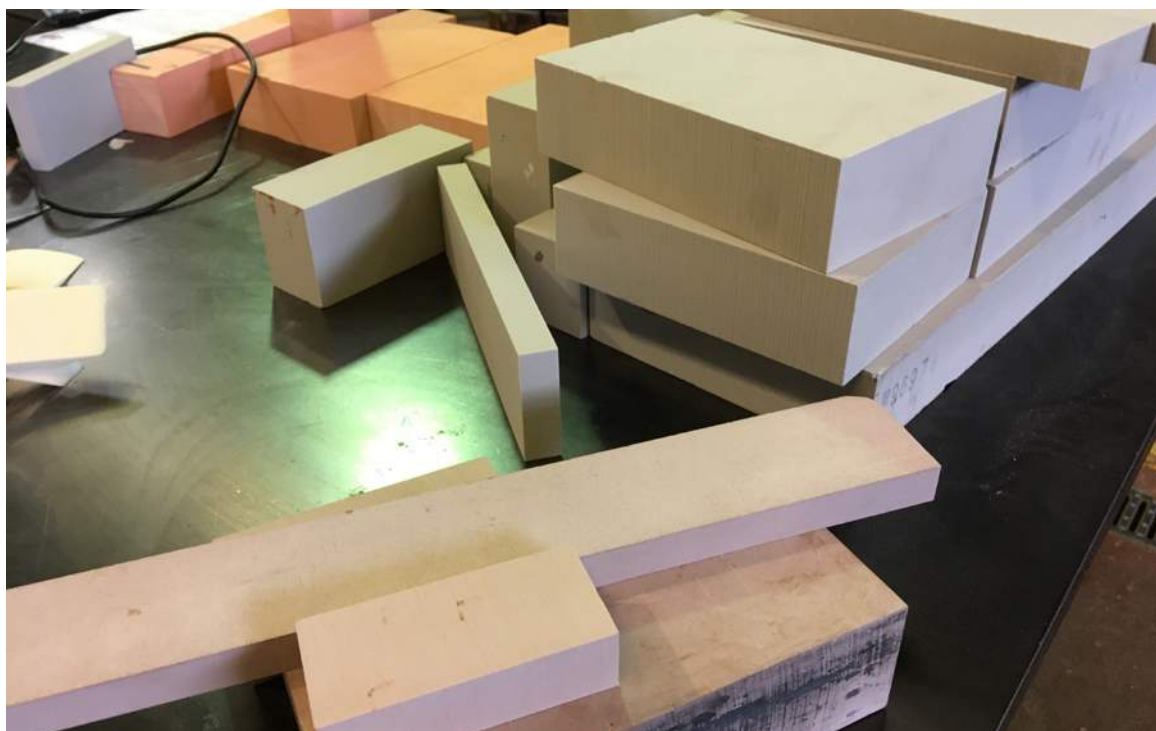
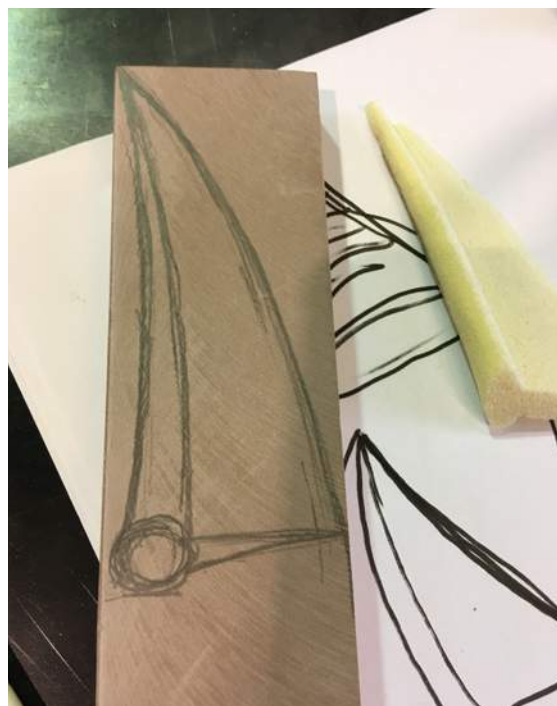
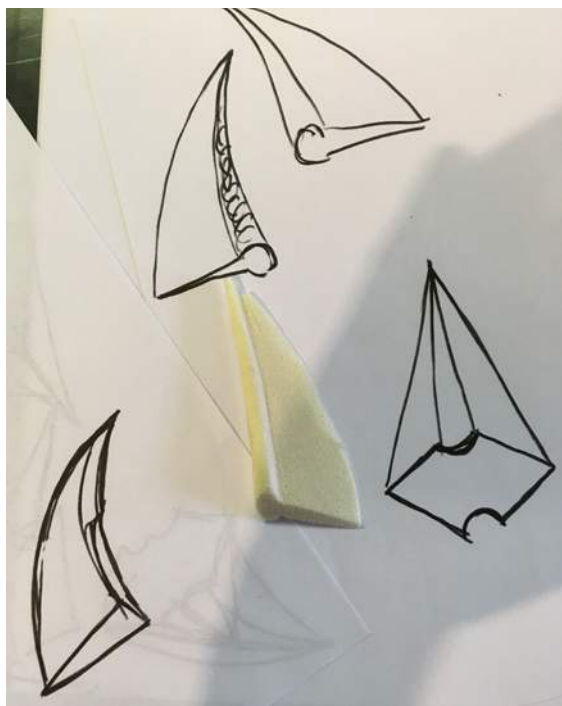
Příloha 13-15

foto Jitka Ticháčková

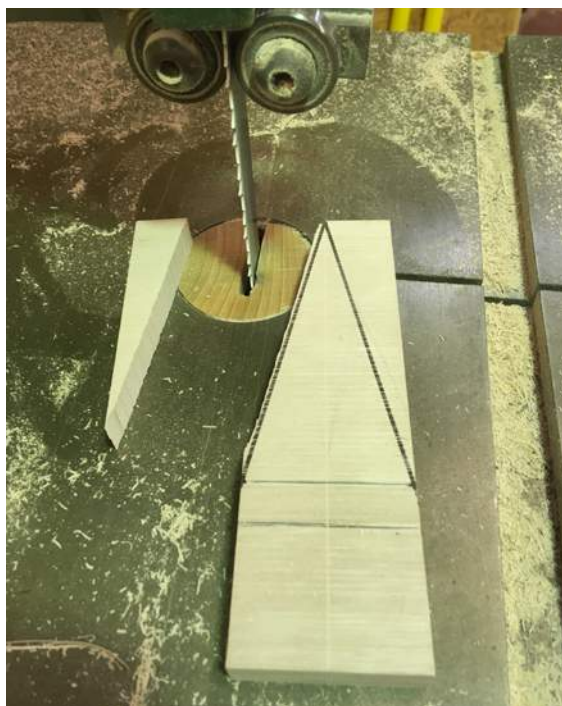

Příloha 17, 18
foto autor

Příloha 19-21

foto autor

Příloha 22-24

foto autor

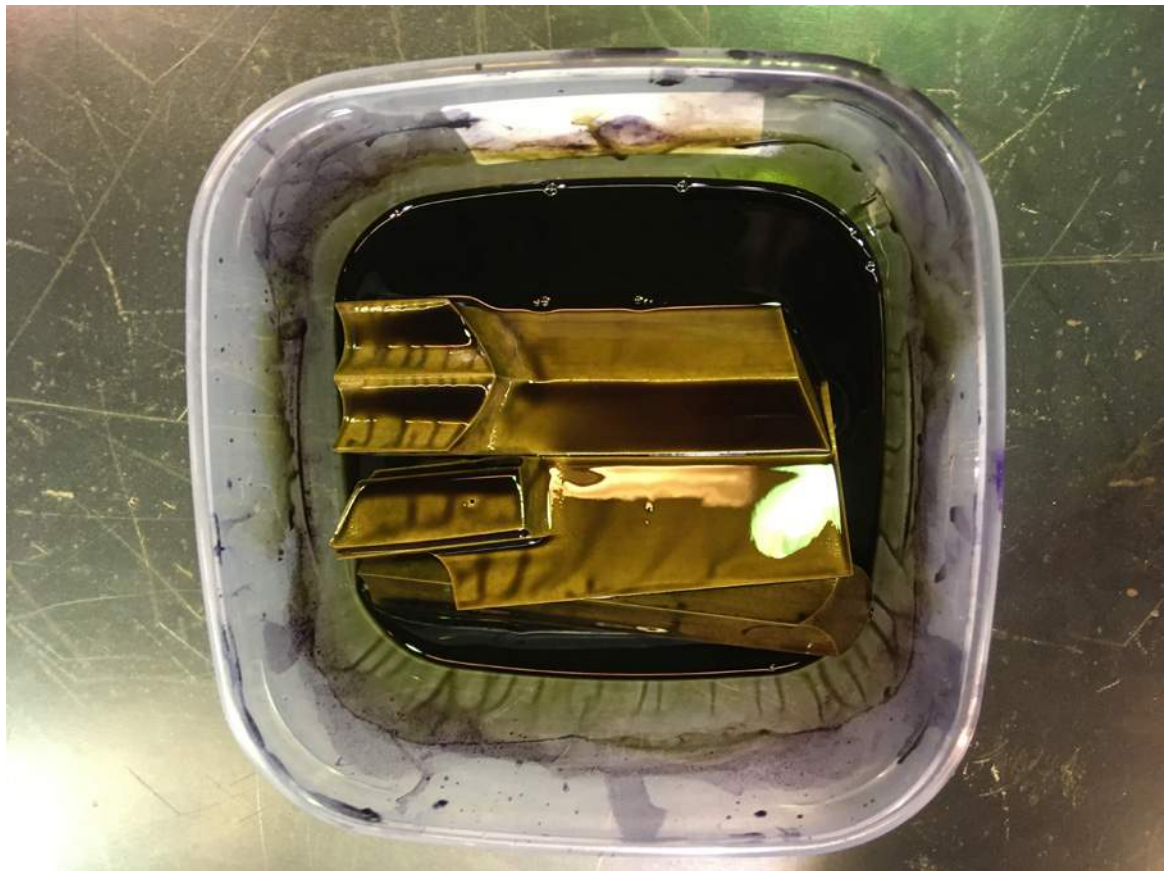
Příloha 25-27

foto autor

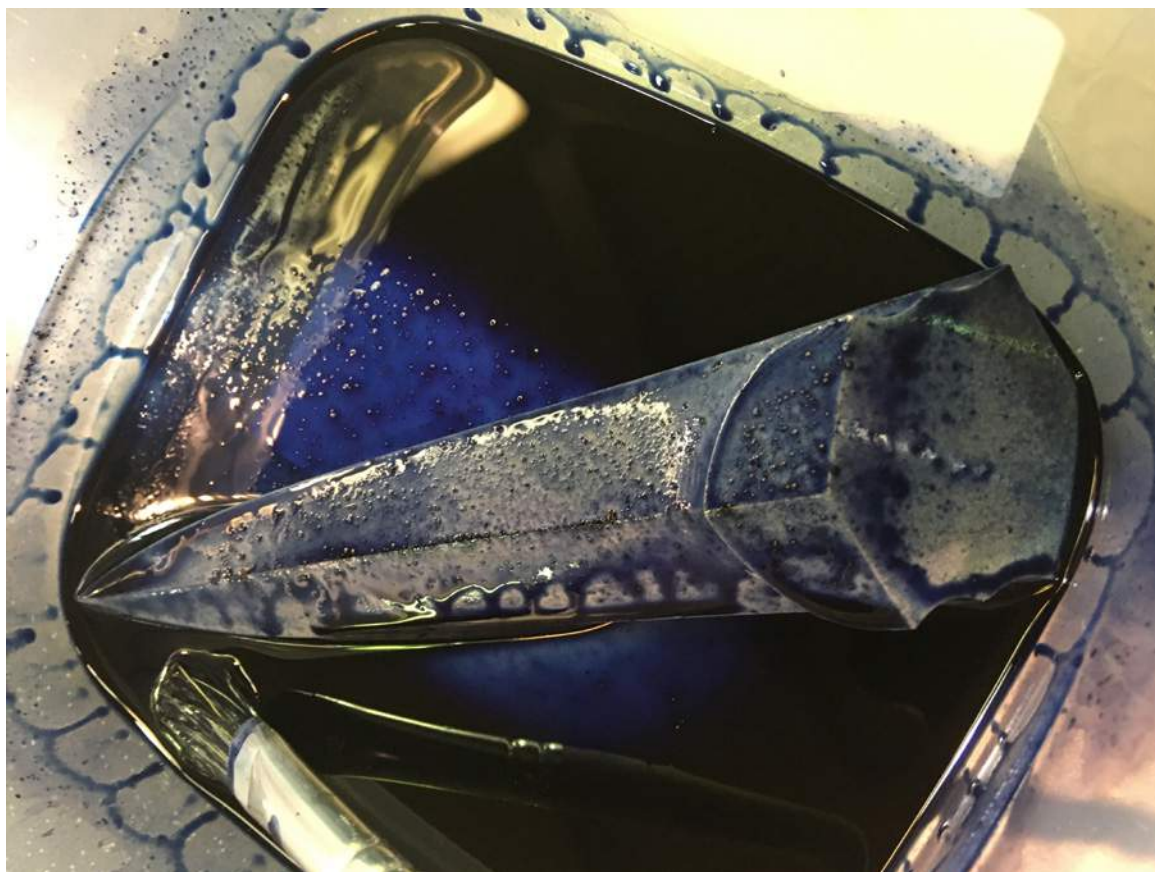

Příloha 28

foto autor

Příloha 29, 30
foto autor

Příloha 31

foto autor

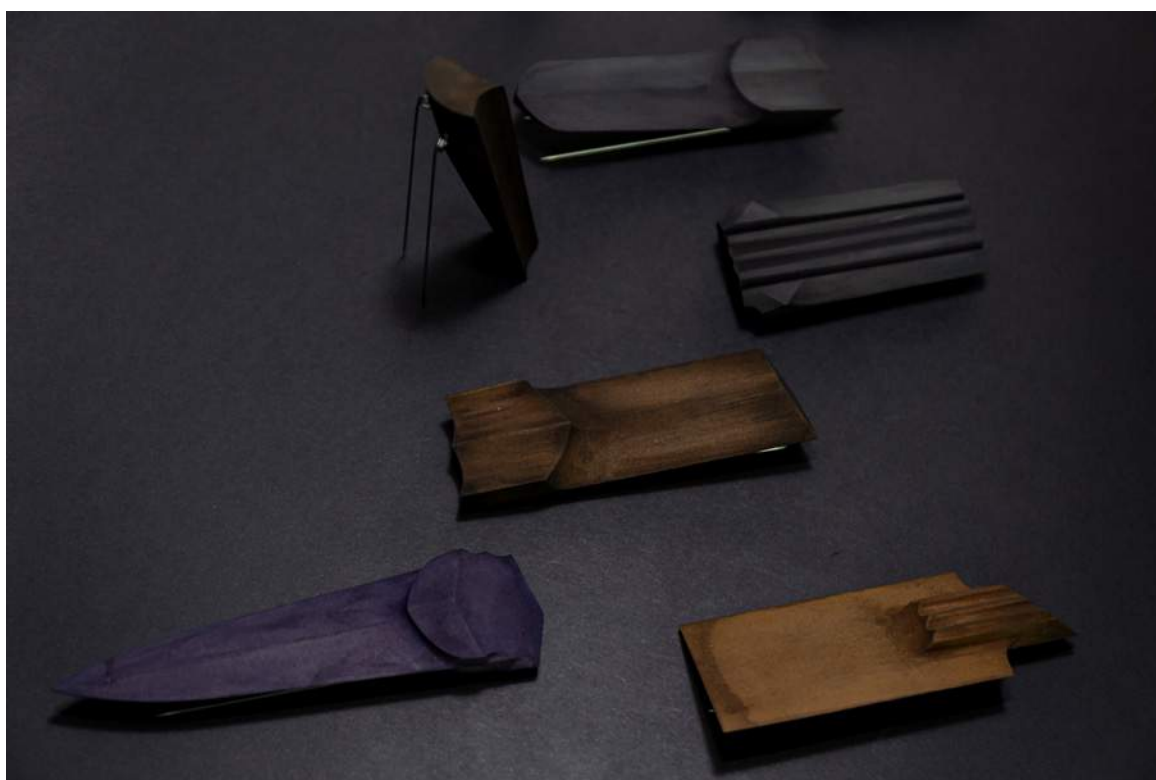
Příloha 32, 33

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 34, 35

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 36, 37

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 38, 39

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 40, 41

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 42, 43

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 44, 45

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 46, 47

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 48, 49

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 50, 51

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 52, 53

foto Tomáš Kilbergr

Příloha 54, 55

foto Tomáš Kilbergr